

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи
О. Б. Жильцов
“ 05 ” 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЖАЗОВЕ СОЛЬФЕДЖІО

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

Освітнього рівня першого (бакалаврського)

Освітня програма: 025.00.02 Сольний спів

Київ - 2019

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
 ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
 КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
 Проректор
 з науково-методичної та навчальної
 роботи
 О. Б. Жильцов
 “ 14 ” 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЖАЗОВЕ СОЛЬФЕДЖІО

Галузь знань 0202 Мистецтво

Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» (сольний спів)

Освітньо-кваліфікаційний рівень - Бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
 Ідентифікаційний код 02136554
 Начальник відділу
 моніторингу якості освіти

Програма № 1422/18
 (підпис) (прізвище, ініціали)
 « 14 » 2018 р.

2018–2019 навчальний рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
«Джазове сольфеджіо»				
Вид дисципліни	<i>нормативна</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>			
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>4 / 120</i>			
Курс	<i>IV</i>		<i>IV</i>	
Семестр	<i>VII</i>	<i>VIII</i>	-	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>1</i>	<i>1</i>	-	-
Обсяг кредитів	<i>2</i>	<i>2</i>	-	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>	<i>60</i>	-	-
Аудиторні	<i>28</i>	<i>14</i>	-	-
Модульний контроль	<i>4</i>	<i>2</i>	-	-
Семестровий контроль	-	<i>30</i>	-	-
Самостійна робота	<i>28</i>	<i>14</i>	-	-
Форма семестрового контролю	-	<i>екзамен</i>	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – виховати у студентів організований музичний слух і здатність свідомо сприймати музичний твір, розвинути художній смак, професійне ставлення до музичного тексту; навчити розкривати зміст і визначати рівень художньої цінності джазових та естрадних творів.

Завдання навчальної дисципліни:

- розвиток здатності генерувати нові ідеї (креативність);
- набуття навичок свідомо сприймати і відтворювати музичні джазові та естрадні опуси.
- формування здатності до самоорганізації та саморозвитку; спрямованості на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію;
- виховання здатності діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю, бути критичним та самокритичним, толерантним, уміти конструктивно взаємодіяти з іншими людьми та

працювати в команді, колективі (класі).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: інтонування елементів музичної мови; сольфеджування одноголосних та багатоголосних творів, мелодій з акомпанементом; слуховий аналіз звукорядів, інтервалів, акордів, гармонічних послідовностей, прикладів з музичної практики;

вміти:

- прагнути особистісно-професійного зростання та успіху, бути спрямованими на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію, здатними до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самовдосконалення;
  - бути здатними до міжособистісного спілкування, толерантності, готовими працювати в колективі (класі).
  - писати музичний диктант;
  - співати приклади з джазової та естрадної музики (одноголосні та багатоголосні) з урахуванням стилістичних особливостей напряму;
  - відтворювати на фортепіано та записувати фрагменти оригінальних джазових опусів;
  - імпровізувати мелодії на гармонічні схеми;
- добирати супровід до певних джазових та популярних мелодій.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						
		Аудиторна:					Модульний контроль	Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовий модуль 1. Діатоніка з елементами хроматизмів (IV курс, VII семестр)								
Тема 1. Інтонування діатонічних ладів. Блюзовий лад. Пентатоніка.	8				4			4
Тема 2. Тритони та характерні інтервали. Спів від звука та в ладу.	4			2				2
Тема 3. Види септакордів. Нонакорди. Спів від звука та в ладу.	8			4				4
Тема 4. Метро-ритмічні особливості мелодики естрадної та джазової музики.	8			4				4
Тема 5. Сольфеджування джазових стандартів та популярних естрадних мелодій. Транспозиція.	8			4				4
Тема 6. Запис одно та багатоголосних диктантів.	8			4				4
Тема 7. Розвиток творчих навичок акомпанементу. Типи супроводу джазових та естрадних мелодій.	4			2				2
Тема 8. Джазова манера виконання. Особливості акцентування, елементи свінгу, техніка "скет".	8			4				4
Модульний контроль	4						4	
Разом	60			24	4		4	28
Підготовка та проходження контрольних заходів								
Змістовий модуль 2. Модуляція (IV курс, VIII семестр)								
Тема 1. Акорди хроматичної системи.	8				4			4

Альтеровані септакорди на основі блюзового ладу.								
Тема 2. Акорди з додатковими тонами. Акордові послідовності ускладнені не акордовими звуками.	4			2				2
Тема 3. Відхилення та модуляція в джазовій музиці.	4			2				2
Тема 4. Сольфеджування та запис багатоголосних джазових та естрадних обробок. Спірічуелс.	4			2				2
Тема 5. Імпровізація одноголосних мелодій на основі гармонічної моделі (квадрату).	4			2				2
Тема 6. Створення джазових побудов з урахуванням джазової специфіки.	4			2				2
Модульний контроль	2							2
Семестровий контроль	30						30	
Разом за змістовим модулем 2	60			10	4		2	14
Підготовка та проходження контрольних заходів	екзамен							
Усього	120			34	8		6	42

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Діатоніка з елементами хроматизмів

Тема 1. Інтонування діатонічних ладів. Блюзовий лад. Пентатоніка

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення варіантів звукорядів пентатоніки, специфіки блюзової гами, “блю”- нот, відпрацювання структури блюзового періоду.

Завдання:

1. Проспівати:

- звукоряди пентатоніки та блюзового ладу;
- інтервали на ступенях ладів;
- септакорди та нонакорди ланцюжком від звука, вгору та вниз;
- гармонічні схеми блюзу.

2. Сольфеджувати одноголосні популярні мелодії.

3. Визначити на слух:

- звукоряди пентатоніки та блюзового ладу;
- діатонічні інтервали у різних регістрах;
- септакорди від звука та в тональності;
- гармонічні звороти блюзу.

4. Записати мелодії з “блю”- нотами.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає характерна особливість “блю-нот”?
2. У чому специфіка блюзової гами?
3. У чому полягає сутність пентатоніки?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти у творах, що вивчаються за спеціальністю, приклади блюзового ладу.
2. Записати і сольфеджувати напам'ять популярні естрадні мелодії. Транспонувати їх вгору і вниз на велику секунду.
3. Знайти в мелодіях “evergreen” характерні блюзові звороти. Виписати і співати.

Література: 16 (С.46-48); 17 (С.12); 18 (С.5-7); 14 (С.28-33).

Тема 2. Тритони та характерні інтервали. Спів від звука та в ладу

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення різних видів хроматизмів (в мелодиці, інтервалах, акордах), хроматичних допоміжних і прохідних звуків та обернень з характерними інтервалами з відомих джазових творів.

Завдання:

1. Проспівати:
  - натуральні мажорні і мінорні гами з півтоновим оточенням кожного ступеня, зверху і знизу;
  - лади народної музики, які містять хроматизми;
  - звукоряди блюзового ладу з хроматичними різновидами хроматичних інтервалів в мажорі і мінорі з розв'язанням (зм.5, зб.4, зб.2, зм.7).
  - зменшений і збільшений тризвуки у мажорі і мінорі з розв'язанням.
2. Сольфеджувати мелодії з хроматизмами та характерними інтервалами в мажорі і мінорі.
3. Визначити на слух:
  - звукоряди ускладненого блюзового ладу;
  - характерні інтервали від звука, на ступенях ладу, інтервальні послідовності;
  - зменшені та збільшені тризвуки.
4. Записати одноголосні диктанти з мелодичним рухом за характерними інтервалами.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке тритони?
2. Які є види хроматизмів?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти у музичній літературі приклади характерних інтервалів. Виписати їх і співати.
2. Проаналізувати мелодії з блюзовими інтонаціями в мажорі та мінорі. 3. Виписати звукоряди та співати.

Література: 16 (Ч. I, С.82-85); 18 (С.20-23); 12 (С.48-51).

Тема 3. Види септакордів. Нонакорди. Спів від звука та в ладу

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення головних видів септакордів та нонакордів (побудова, різновиди, обернення) та особливості їх розташування і використання в джазовій та естрадній музиці; відпрацювання акордів не терцієвої структури.

Завдання:

- I. Проспівати:
  - септакорди T, S, D функцій в тісному та змішаному розташуванні;
  - септакорди від звука вгору та вниз;
  - мажорні та мінорні нонакорди в тональності та від звука;
  - гармонічні ланцюжки з септакордів та нонакордів;
  - діатонічні, хроматичні секвенції.
2. Сольфеджувати багатоголосні музичні приклади.
3. Визначити на слух септакорди, нонакорди, гармонічні послідовності, фрагменти з джазової та популярної музики.
4. Записати мелодії та гармонічні схеми популярних пісень.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає відмінність між септакордами та нонакордами?
2. Які є різновиди нонакордів?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти в мелодіях джазових стандартів різні види септакордів. Виписати і проспівати.
2. Дати гармонічний аналіз естрадних пісень. Виписати септакорди та нонакорди. Співати окремо та в гармонічній послідовності.

Література: 22 (С. 14-18); 15 (С.12-17); 18 (С.24-26).

Тема 4. Метро-ритмічні особливості мелодики естрадної та джазової музики

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення певних ритмічних стандартів, різноманітних груп пунктирного ритму, видів синкоп, нестандартного ділення (дуолі, тріолі, квінтолі) і т.п., відпрацювання складних ритмічних «партитур» з використанням заданих та власних - ритмічних формул.

Завдання:

1. Проспівати:
  - гармонічні три чотириголосні розспівки;
  - акордові послідовності в різних розмірах;
  - цифровки з септакордами.
2. Сольфеджувати музичні приклади з різними видами синкоп, поліметрії, в манері джаз-вальсу та свінгу.

3. Визначити на слух чотириголосні гармонічні послідовності у формі періоду з складними ритмічним та мелодичним рухом голосів.
4. Записати музичні фрагменти та ускладнити ритмічний малюнок.

Запитання для самоперевірки

1. Які є особливі ритмічні моделі в джазовій музиці?
2. Які є види пунктирного ритму?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти у творах, що вивчаються за спеціальністю, приклади поліритмії. Виписати та використати при складанні власних музичних побудов у джазовому стилі.
2. Добрати ритмічний супровід до популярних джазових мелодій. Використати синкопи та складні співвідношення ритмічних малюнків.

Література: 15 (С.19-25); 16 (Ч.2, С.12-20); 18 (С.6- 9); 21 (С.10-15)

Тема 5. Сольфеджування джазових стандартів та популярних естрадних мелодій. Транспозиція

Практичне заняття

Мета: набуття навичок аналізу особливостей мелодики, інтерваліки, інтонаційної виразності, темпоритму, музичної побудови відомих джазових творів; створення музичних фрагментів у джазовому стилі; транспонування мелодій у зв'язку з можливостями голосу.

Завдання:

1. Проспівати:

- джазові та популярні мелодії: “Misty”, “You must believe in spring”, “Moonlight serenade”, “ I love Paris”, “ In the mood”, “Mona Lisa”, “ I know why”, “Stella by starlight”, “All the way”, “Georgia in my mind”, “Nature boy”, “Feelings”, “My way”, “Salut!”;
  - мелодії з вибраних регтаймів С. Джопліна (визначених викладачем).
2. Записати диктанти з естрадної та джазової музики.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке транспозиція?
2. Яке значення транспозиції у джазовій музиці?

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати та проспівати джазові стандарти(на вибір). Вивчити напам'ять з текстом. Транспонувати в зручній тональності.
2. Скласти другий голос до відомих популярних пісень. Порівняти з оригіналом.
3. Виписати характерні обернення з відомих джазових мелодій. На їх основі співати секвенції.

Література: 15 (С. 20-30); 21 (С .46-56); 17 (С.30-40).

Тема 6. Запис одно та багатоголосних диктантів

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення багатоголосної гомофонно-гармонічної фактури на прикладах з музичної літератури, аналізу особливостей голосоведення, фактури, відпрацювання прикладів із складним розташуванням мелодичного та ритмічного голосів.

Завдання:

1. Проспівати:
  - звукоряди мажору і мінору, вгору і вниз, в терцію;
  - цифровки з побічними домінантами;
  - триголосні розспівки.
2. Сольфеджувати багатоголосні приклади.
3. Визначити на слух септакордові побудови у формі періоду.
4. Записати диктанти. Добудовувати голоси до одноголосних мелодій. Грати на інструменті окремі голоси та в повній фактурі.

Запитання для самоперевірки

1. У чому особливості цифровки з побічними домінантами?
2. Які ознаки гармонічної мови джазових стандартів?

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати фрагменти опери “Поргі та Бес” Дж. Гершвіна в обробці для фортепіано. Проспівати по голосах.
2. Співати двох та триголосні диктанти напам’ять. Транспонувати на півтону вгору та вниз.

Література: 16 (Ч.2, С.45-55); 20 (С.15-25); 12 (С.138- 150); 8 (С.7-15).

Тема 7. Розвиток творчих навичок акомпанементу. Типи супроводу джазових та естрадних мелодій

Практичне заняття

Мета: набуття навичок формування слухового досвіду відповідно до видів супроводу, гри на фортепіано, застосування джазової акордики при доборі на слух, визначення специфіки позначення акордів у джазовій музиці, аналізу функціональних особливостей, ритмічної характерності, розташування мелодичних голосів обробок відомих джазових тем та популярних пісень.

Завдання:

1. Проспівати:
  - чотириголосні однотональні побудови в різних фактурних варіантах;
  - мелодії з гармонічним супроводом;
  - типові кадансові звороти.
2. Сольфеджувати джазові мелодії під власний акомпанемент (гармонічні та фактурні види).

3. Визначити на слух фрагменти з джазової літератури у фактурі. Записати гармонічні схеми. Грати їх на інструменті в нескладному фактурному оформленні.
4. Записати гармонічні диктанти.

Запитання для самоперевірки

1. Які є види типів супроводу джазових та естрадних мелодій?
2. У чому полягає специфіка позначення акордів у джазовій музиці?

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати популярні зарубіжні та українські пісні. Виконати їх, скласти гармонічний план. Виписати характерні септакорди та функціональні звороти. Грати на фортепіано.
2. Представити надані гармонічні схеми у вигляді фактурно-оформлених варіантів супроводу.
3. Добудувати задані фрагменти супроводу. Порівняти з оригіналом.
4. Грати та співати нескладні регтайми. Аналізувати гармонічний план та особливості акомпанементу.

Література: 5 (С.2-6, 18-25, 52-59); 22 (С.16-28, 36-48, 52-56, 70-88); 12 (С.160-165, 215-219).

Тема 8. Джазова манера виконання. Особливості акцентування, елементи свінгу, техніка “скет”

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення стильових особливостей джазового виконання, акцентуації, манери звуковидобування, “свінгового” співу; відпрацювання техніки без текстового співу.

Завдання:

1. Проспівати:
  - одноголосні ритмічні вправи з синкопами;
  - двоголосні мелодії з акцентами на слабку долю;
  - гармонічні послідовності з диригуванням.
2. Сольфеджувати приклади з джазової музики в манері “скет”.
3. Визначати на слух багатоголосні побудови в “свінговій” манері. Грати на фортепіано, враховуючи стильову специфіку.
4. Проспівати вокальну партію джазового твору в необхідній манері. Записати гармонічні схеми супроводу.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає специфіка джазової манери виконання?
2. Як визначається стилізація інструментального виконавства?

Завдання для самостійної роботи

1. Прослухати записи відомих джазових вокалістів та вокальних ансамблів (“Swingl singers”, “Take Six”, “Manhattan Transfer”, “Man Sound”). Співати в манері, близькій до оригіналу.
2. Проспівати джазові мелодії, враховуючи особливості синкопування, акцентів, фразування тощо.

Література: 16 (Ч.2, С.40-55); 18 (С.5-15); 21 (С.11-25).

Змістовий модуль 2. Модуляція

Тема 1. Акорди хроматичної системи. Альтеровані септакорди на основі блюзового ладу

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення видів альтерації, співу в різних розташуваннях альтерованих септакордів з накладанням мелодичного голосу в блюзовому ладі, відпрацювання структури альтерованих акордів домінантової функції.

Завдання:

1. Проспівати:
  - види альтерованих акордів від звука, в тональності;
  - каденційні звороти з альтерованими S, D;
  - чотириголосні гармонічні послідовності з акордами альтерованої S (типу неаполітанської гармонії) та D7+5.
2. Сольфеджувати музичні приклади з хроматикою мажору, мінору та блюзового ладу.
3. Визначити на слух:
  - акорди з альтерацією у тісному та змішаному розташуванні;
  - кадансові чотириголосні послідовності з акордами альтерованої S,D.
4. Записати гармонічні диктанти. Скласти акордову послідовність з фрагменту мелодії з акомпанементом.

Запитання для самоперевірки

1. Які характерні особливості ускладнених гармонічних схем блюзу?
2. Як визначається альтерована субдомінанта?
3. Як альтерована субдомінанта застосовується в каденційних зворотах?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти у творах Дж. Гершвіна, Б. Еванса, Е. Гарнера, Дж. Шпрінга альтеровані септакорди. Виписати та проспівати.
2. Виписати з аудіо записів “Chicago”, “Earth, wind&faire” гармонічні схеми. Окремо знайти каденційні звороти, які містять альтеровані акорди. Проспівати.
3. Скласти чотириголосні цифровки з альтерованими септакордами.

Література: 12 (С.45-50); 16 (Ч.2, С. 55-60); 24 (С.44-46); 21 (С.34-38).

Тема 2. Акорди з додатковими тонами. Акордові послідовності ускладнені не акордовими звуками

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення акордів з додатковими тонами, різних видів подібних акордів, відпрацювання співу акордових послідовностей (ланцюжком та в ансамблі).

Завдання:

1. Проспівати:
  - септакорди та нонакорди з додатковими тонами;
  - акорди з затриманням, від звука та в тональності;
  - чотириголосні секвенції з акордовими затриманнями.
2. Сольфеджувати фрагменти джазових стандартів (з супроводом).
3. Визначити на слух:
  - акорди нестандартної побудови у різних розташуваннях;
  - гармонічні послідовності, які містять акорди з додатковими тонами.
4. Записати чотириголосні диктанти.

Запитання для самоперевірки

1. Як позначаються та застосовуються акорди з затриманням?
2. Які характерні особливості акордів з додатковими тонами?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти у творах, що вивчаються за спеціальністю, приклади акордів нестандартної побудови. Виписати, позначити та проспівати.
2. Скласти цифровку з використанням септакордів, нонакордів з додатковими тонами. Проспівати її.

Література: 5 (С.23-30); 18 (С.43-52); 24 (С.67-70).

Тема 3. Відхилення та модуляція в джазовій музиці

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення відхилень та модуляції в усіх видах роботи, аналізу модуляційних періодів у творах джазової музики, відпрацювання тонального плану популярних пісень з урахуванням механізмів відхилення та модуляції, складання схем модуляційних періодів.

Завдання:

1. Проспівати:
  - гармонічні схеми які містять відхилення;
  - чотириголосні побудови з модуляцією;
  - енгармонічні модуляції з використанням енгармонізму домінант септакорду.
2. Сольфеджувати фрагменти естрадних пісень, які містять відхилення та модуляцію.
3. Визначити на слух:
  - модуляційні періоди з джазової літератури;
  - мелодико-гармонічні модуляції з популярних естрадних пісень.
4. Записати диктанти – гармонічні періоди з відхиленнями з джазових творів.

Запитання для самоперевірки

1. Як визначається поняття тритонової заміни?
2. Що таке енгармонічна модуляція?
3. Які характерні ознаки модулюючих секвенцій?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти в джазових творах приклади модуляції. Виписати схеми модуляцій. Проспівати їх.
2. Скласти тональні плани джазових стандартів (на вибір), які містять відхилення та модуляцію
3. Добудувати і проспівати задані гармонічні побудови до періоду із застосуванням відхилення.
4. Цілісний аналіз джазових творів у простих формах з визначенням побудови, складання акордової схеми, тональних планів, типів модуляцій.

Література: 16 (С.2, 99-132); 22 (Кн. 2, С. 29-45); 24 (С.15-28).

Тема 4. Сольфеджування та запис багатоголосних джазових та естрадних обробок. Спірічуелс

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення особливостей інтонування вокальних та інструментальних творів джазової музики, музичної структури творів, аналізу партитур спірічуелсів (гармонічна мова, голосоведення, специфіка виконання).

Завдання:

1. Проспівати:
  - інтонаційні вправи з елементами блюзового ладу та пентатоніки;
  - вокальні розспівки у багатоголосному викладенні;
  - гармонічні схеми із складними інтонаційними зворотами.
2. Сольфеджувати джазові твори.
3. Визначити на слух характерні гармонічні звороти з фрагментів спірічуелсів.
4. Записати фрагменти багатоголосних творів з репертуару джазових вокальних груп а capella.

Запитання для самоперевірки

1. У чому характерні особливості спірічуелс?
2. У чому полягає специфіка виконання спірічуелс?

Завдання для самостійної роботи

1. Проспівати джазові вокальні твори з репертуару західних та українських ансамблів.
2. Визначити акорди, характерні гармонічні звороти. Скласти тональний план.
3. Проспівати спірічуелси по голосах. Грати на інструменті голоси і одночасно співати інші.

Література: 4 (С.12-29); 18 (С.25-36); 19 (С.80-86).

Тема 5. Імпровізація одноголосних мелодій на основі гармонічної моделі (квадрата)

Практичне заняття

Мета: набуття навичок імпровізації мелодичних побудов на основі тризвуків, септакордів, акордів не терцієвої структури.

Завдання:

1. Проспівати:
  - відомі джазові соло з акомпанементом інструментального ансамблю малого складу.
2. Проаналізувати і записати гармонічні схеми популярних мелодій тональні плани, акорди і секвенцій звороти, ритмічні особливості. На основі цього матеріалу скласти власні джазові побудови.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає специфіка імпровізації одноголосних мелодій на основі гармонічної моделі?
2. Які є принципи імпровізації в джазі?

Завдання для самостійної роботи

1. Виписати гармонічні схеми відомих джазових стандартів. Імпровізувати мелодичний голос. Порівняти з оригіналом.
2. На задані акордові зразки скласти різні варіанти мелодичного голосу, враховуючи стилістичні особливості блюзу та пісенних форм. Імпровізувати однотипні фрази, використовуючи ритмічне та ладове варіювання.

Література: 10 (С.15-25); 15 (С.14-35); 16 (Ч.1, С.109-127); 25 (С.17-32).

Тема 6. Створення музичних побудов з урахуванням джазової специфіки

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення структури музичної мови джазової музики, аналізу побудов мелодій, особливостей кадансових зворотів, специфіки ритмічного малюнка, гармонічного руху, способів досягнення кульмінацій і т.п., створення власних композицій на основі однотональних, блюзових, модулюючих, гармонічних моделей.

Завдання:

1. Проспівати:
  - джазові вокальні та інструментальні композиції ансамблем та окремо по голосах;
  - відомі джазові соло;
2. Проаналізувати форму творів, тональні плани, акорди і секвенцій звороти, ритмічні особливості, характер виконання. Скласти на основі цього матеріалу власні джазові побудови. Грати і проспівати їх.

Запитання для самоперевірки

1. Як застосовується метро-ритмічне, фігураційне, ладове варіювання?
2. У чому полягає специфіка ритмічного малюнка, гармонічного руху та способів досягнення кульмінації в джазовій музиці?

Завдання для самостійної роботи

1. Створювати на основі прослуханого музичного матеріалу нескладні джазові композиції в стилі блюзу, в манері регтайму та балади.
2. Добрати акомпанемент до відомих естрадних пісень, виписати гармонічну схему. Проспівати та грати. Виконати в потрібному темпі, характері.

Література: 19 (С.25-45); 24 (С.35-59); 25 (С.10-20); 26 (С.5-15).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-
Відвідування практичних (лабораторних) занять	1	14	14	7	7
Робота на семінарському занятті	-	-	-	-	-
Робота на практичному (лабораторному) занятті	10	14	140	7	70
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	28	140	14	70
Виконання модульної роботи	25	4	100	2	50
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
Разом			394		197
Максимальна кількість балів: 591 (534 – за змістовий модуль 1; 197 – за змістовий модуль 2)					
591/60=9,85					
Розрахунок коефіцієнта: 9,85					
Екзамен – 40					
Загальна кількість балів: 60+40=100 балів					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з / п	Зміст завдання	Кількіс ть годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Діатоніка з елементами хроматизмів (IV курс, VII семестр)			
1	Тема 1. Інтонування діатонічних ладів. Блюзовий лад. Пентатоніка.	4	5*4 =20
2	Тема 2. Тритони та характерні інтервали. Спів від звука та в ладу.	2	5*2 =10
3	Тема 3. Види септакордів. Нонакорди. Спів від звука та в ладу.	4	5*4 =20
4	Тема 4. Метро-ритмічні особливості мелодики естрадної та джазової музики.	4	5*4 =20
5	Тема 5. Сольфеджування джазових стандартів та популярних естрадних мелодій. Транспозиція.	4	5*4 =20
6	Тема 6. Запис одно та багатоголосних диктантів.	4	5*4 =20
7	Тема 7. Розвиток творчих навичок акомпанементу. Типи супроводу джазових та естрадних мелодій.	2	5*2 =10
8	Тема 8. Джазова манера виконання. Особливості акцентування, елементи свінгу, техніка “скет”.	4	5*4 =20
Разом за змістовим модулем 1		9	140
Змістовий модуль 2. Модуляція (IV курс, VIII семестр)			
1	Тема 1. Акорди хроматичної системи. Альтеровані септакорди на основі блюзового ладу.	4	5*4 =20
2	Тема 2. Акорди з додатковими тонами. Акордові послідовності ускладнені не акордовими звуками.	2	5*2 =10
3	Тема 3. Відхилення та модуляція в джазовій музиці.	2	5*2 =10
4	Тема 4. Сольфеджування та запис багатоголосних джазових та естрадних обробок. Спірічуелс.	2	5*2 =10
5	Тема 5. Імпровізація одноголосних мелодій на основі гармонічної моделі (квадрату).	2	5*2 =10
6	Тема 6. Створення джазових побудов з урахуванням джазової специфіки.	2	5*2 =10
Разом за змістовим модулем 2		10	70
Усього		19	210

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі прослуховування музичного матеріалу, опанованого студентами впродовж кожного із семестрів. Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання	Бали
Побудувати та вірно про інтонувати: звукоряди мажорної, мінорної пентатоніки, шлюзового ладу та ін.	5
Побудувати та вірно про інтонувати: септакорди; нонакорди від ноти.	5
Сольфеджувати та транспонувати задану мелодію	5
Визначити на слух і записати гармонічну послідовність пісні	5
Записати двоголосний диктант	5
Максимальна кількість балів: 25	

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальним планом передбачено складання екзамену в VIII семестрі. Відповідь на білет студент складає з доз частин: письмова та практична.

Оцінка	Значення оцінки
36-40	Студент має бездоганно будувати та співати точно відтворювати інтонаційно: - звукоряди пентатоніки та блюзового ладу; - інтервали на ступенях ладів; - септакорди та нонакорди ланцюжком від звука, вгору та вниз; - гармонічні схеми блюзу; - септакорди T, S, D функцій в тісному та змішаному розташуванні; - мажорні та мінорні нонакорди в тональності та від звука; - гармонічні ланцюжки з септакордів та нонакордів; - діатонічні, хроматичні секвенції; - натуральні мажорні і мінорні гами з півтоновим оточенням кожного ступеня, зверху і знизу; - лади народної музики, які містять хроматизми; - звукоряди блюзового ладу з хроматичними різновидами хроматичних інтервалів в мажорі та мінорі з розв'язанням (зм.5, зб.4, зб.2, зм.7). Вміти записати та сольфеджувати напам'ять: популярні естрадні мелодії, гармонічні схеми популярних пісень, фрагменти з ускладненим ритмічним малюнком, диктанти з естрадної та джазової музики, приклади з різними видами синкоп, поліметрії, в манері джаз-вальсу та свінгу. Вміти визначати на слух: багатоголосні побудови в "свінговій" манері. септакорди, нонакорди, гармонічні послідовності, фрагменти з джазової та популярної музики

31-35	Студент повинен мати достатньо високий рівень знань, вмiти будувати та спiвати точно вiдтворювати iнтонaцiйно: - звукоряди пентатонiки та блюзового ладу; - iнтервали на ступенях ладiв; - септакорди та нонакорди ланцюжком вiд звука, вгору та вниз; - гармонiчнi схеми блюзу; - септакорди T, S, D функцiй в тiсному та змiшаному розташуваннi; - мажорнi та мiнорнi нонакорди в тональностi та вiд звука; - гармонiчнi ланцюжки з септакордiв та нонакордiв; - дiатонiчнi, хроматичнi секвенцiї; - натуральнi мажорнi i мiнорнi гами з пiвтоновим оточенням кожного ступеня, зверху i знизу; - лади народної музики, якi мiстять хроматизми; - звукоряди блюзового ладу з хроматичними рiзновидами хроматичних iнтервалiв в мажорi та мiнорi з розв'язанням (зм.5, зб.4, зб.2, зм.7). Вмiти записати та сольфеджувати напам'ять: популярнi естраднi мелодiї, гармонiчнi схеми популярних пiсень, фрагменти з ускладненим ритмiчним малюнком, диктанти з естрадної та джазової музики Вмiти визначати на слух: багатоголоснi побудови в "свiнговiй" манерi. септакорди, нонакорди, гармонiчнi послiдовностi, фрагменти з джазової та популярної музики
26-30	Студент в цiлому має добрi знання, вмiти будувати та спiвати точно вiдтворювати iнтонaцiйно: - звукоряди пентатонiки та блюзового ладу; - iнтервали на ступенях ладiв; - септакорди та нонакорди ланцюжком вiд звука, вгору та вниз; - гармонiчнi схеми блюзу; - септакорди T, S, D функцiй в тiсному та змiшаному розташуваннi; - мажорнi та мiнорнi нонакорди в тональностi та вiд звука; - гармонiчнi ланцюжки з септакордiв та нонакордiв; - дiатонiчнi, хроматичнi секвенцiї; - натуральнi мажорнi i мiнорнi гами з пiвтоновим оточенням кожного ступеня, зверху i знизу; - лади народної музики, якi мiстять хроматизми; - звукоряди блюзового ладу з хроматичними рiзновидами хроматичних iнтервалiв в мажорi та мiнорi з розв'язанням (зм.5, зб.4, зб.2, зм.7), проте з окремими iнтонaцiйними погрiшностями. Вмiти записати та сольфеджувати напам'ять: популярнi естраднi мелодiї, гармонiчнi схеми популярних пiсень, фрагменти з ускладненим ритмiчним малюнком, диктанти з естрадної та джазової музики, з допустимою кiлькiстю помилок Вмiти визначати на слух: багатоголоснi побудови в "свiнговiй" манерi. септакорди, нонакорди, гармонiчнi послiдовностi, фрагменти з джазової та популярної музики
21-25	Посереднiй рiвень знань, виконання завдань iз значною кiлькiстю помилок, часткове подолання iнтонaцiйних та ритмiчних труднощiв. Сольфеджування музичних прикладiв без дотримання потрібної манери. Визначати на слух з акорди, але без визначення послiдовностей
15-20	Мiнiмально можливий допустимий рiвень знань матерiалу iз значною кiлькiстю недолiкiв та помилок.

0-14	Невміння відтворити більшу частину завдань, неточне інтонування, невірна вокальна співацька позиція, слабка координація між голосом і слухом; невміння складати диктанти та сольфеджувати популярні твори у специфічній манері.

6.5.Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю Приклад білетів для іспиту

Варіант 1

1. Побудувати та співати:
звукоряди мажорної, мінорної пентатоніки, шлюзового ладу від “c”, “d”, “f”;
септакорди **Cm7, Am7, B07**; нонакорди **E 9add6, F 9m+7**.
2. Сольфеджувати мелодію “Misty” **Е. Гарнера**. Транспонувати на велику секунду вниз.
3. Визначити на слух і записати гармонічну послідовність пісні “At last” **Х. Уорена**.
4. Записати двоголосний диктант: “Polly” **Д. Брубєка**.

Варіант 2

1. Побудувати та співати:
- септакорди **T,S,D** функцій в тісному та змішаному розташуванні в тональностях **E, A-dur,**
- **S,D** нонакорди в тональності **c-moll**.
2. Сольфеджувати “Summertime” з опери “Поргі і Біс” **Дж. Гершвіна**. Транспонувати на велику терцію вниз.
3. Визначити на слух і записати гармонічну послідовність популярної композиції “My way” з репертуару **Ф. Сінатри**.
4. Записати мелодію регтайму **С. Джоппіна**. Записати цифровку.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре Добре	82-89 75-81
Задовільно Достатньо	69-74 60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модуль	Змістовий модуль 1.							
	Діатоніка з елементами хроматизмів							
Кількість балів за модуль	394							
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8
Годин	4	2	4	4	4	4	2	4
Назва навчального модуля (практичні та лабораторні заняття) – 154 б.	Інтонування діатонічних ладів. Блюзовий лад. Пентатоніка (10+1)*2 = 22 б.	Тритони та характерні інтервали. Спів від звука та в ладу (10+1)*1 = 11б.	Види септакордів. Нонакорди. Спів від звука та в ладу. (10+1)*2 = 22 б.	Метро-ритмічні особливості мелодики естрадної та джазової музики (10+1)*2 = 22 б.	Сольфеджування джазових стандартів та популярних естрадних мелодій. Транспозиція (10+1)*2 = 22 б.	Запис одно та багатоголосних диктантів (10+1)*2 = 22 б.	Розвиток творчих навичок акомпанементу. Типи супроводу джазових та естрадних мелодій (10+1)*1 = 11б.	Джазова манера виконання. Особливості акцентування, елементи свінгу, техніка “скет” (10+1)*2 = 22 б.
Самостійна робота – 140 б.	20 б.	10 б.	20 б.	20 б.	20 б.	20 б.	10 б.	20 б.
Види поточного контролю – 100 б.	Модульна контрольна робота – 100 б.							
Підсумковий контроль	ПМК							
Всього:	394							

Модуль	Змістовий модуль 2. Модуляція					
Кількість балів за модуль	197					
Заняття	1	2	3	4	5	6
Годин	4	2	2	2	2	2
Назва навчального модуля (практичне заняття) – 77 б.	Акорди хроматичної системи. Альтеровані септакорди на основі блузового ладу (10+1)*2= 22 б.	Тритони та характерні інтервали. Спів від звука та в ладу (10+1)*1= 11 б.	Види септакордів. Нонакорди. Спів від звука та в ладу. (10+1)*1 = 11 б.	Сольфеджування та запис багатоголосних джазових та естрадних обробок. Спірічуелс (10+1)*1 = 11 б.	Імпровізація одноголосних мелодій на основі гармонічної моделі (квадрату) (10+1)*1 = 11 б.	Створення джазових побудов з урахуванням джазової специфіки (10+1)*1= 11 б.
Самостійна робота – 70 б.	20 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
Види поточного контролю – 50 б.	Модульна контрольна робота – 50 б.					
Підсумковий контроль – 40б.	екзамен					
Всього: 60б.	Балів – 394+197=591 Коефіцієнт – 9,85					
Разом - (591/9,85) + 40=100 б.						

8. Рекомендовані джерела

Базова

1. Бычков, Ю. Трехголосные диктанты/ Ю. Бычков. М. : Музыка, 1985. 48 с. – Электрон. дані – Режим доступу: <http://yuri317.narod.ru/d3/ww.htm>
2. (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
3. Воспитание музыкального слуха: Сб. статей /Под ред. А. Агажанова. М. : Музыка, 1977. 160с. – Электрон. дані – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1302804/>
4. (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
5. Вахромеев В. Вопросы методики преподавания сольфеджио. -М.,1978. 87с. Электрон. дані – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1811456/>
6. (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
7. Гершвин Дж. Порги и Бесс. Переложение Ю. Маркина.- М., 1995. 75с. – Электрон. дані – Режим доступу: <http://notes.tarakanov.net/study.htm>
8. (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
9. Гершвин Дж. Избранные песни. - М., 1975. 75. – Электрон. дані – Режим доступу: <http://notes.tarakanov.net/study.htm>
10. (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
11. Давыдова Е. Методика преподавания музыкального диктанта.-М., 1962
12. Давыдова Е. Методика преподавания сольфеджио : учебник / Е. В. Давыдова. - М : Музыка, 1975. - 160 с. - М., 1986 (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
13. Джазовая хрестоматия для юношества: Вып.1.-М.,1995. 51с. – Электрон. дані – Режим доступу: <http://notes.tarakanov.net/study.htm>
14. (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
15. Калугина М.П., Халабузарь Ю. Воспитание творческих навыков на уроках сольфеджио. - М., 1989. 121с. – Электрон. дані – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/878424/grant/> (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
16. Картавцева М. Развитие творческих навыков на уроке сольфеджио. - М.,1998
17. Козырев Ю. Введение в джаз. - М., 1994. 21. – Электрон. дані –Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1370010/grant/>
18. Копелевич Б. Музыкальные диктанты. Эстрада и джаз. - М.,1990. 111с. . – Электрон. дані – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/887782/grant/>
19. (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)

20. Копелевич Б. Сольфеджио. Методическое пособие для эстрадно-джазовой специализации/ Б. Копелевич - М., 1976(бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)

Допоміжна

1. Мелодии советского джаза. - М., 1987
2. Симоненко В. Мелодии джаза. - К., 1970
3. Серебряный М. Сольфеджио на ритмоинтонационной основе эстрадной и джазовой музыки: В 2-х ч.- К.,1987.-Ч.1.-1991.-Ч.2.
4. Серебряный М. Диктанты на основе эстрадной и джазовой музыки. - К.,1989
5. Хромушин О. Джазовое сольфеджио. – СПб.,1998
6. Чугунов Ю. Учитесь подбирать на слух. - М.,1999
7. Шатковский Г. Развитие музыкального слуха. - М.,1996
8. Шульгин Д. Пособие по слуховому гармоническому анализу. - М., 1991
9. Эра свинга. Популярные мелодии. - М.,1994
- 10.The best of Hollywood. Лучшие песни из лучших американских фильмов: Кн. 1,2,3. -М., 1999. 24.Scott Joplin “Ragtimes” /for piano/ - Budapest, 1984
- 11.Маклыгин А. Импровизируем на фортепиано. Элементарная гармония. – М.,1997
- 12.Хромушин О. Композиции на темы произведений Дж. Гершвина. – Винница,2002
- 13.Джазові вальси для фортепіано. – К., 2000....